

Çok Boyutlu Öfke Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Öfke Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19212>

Özet

Çok Boyutlu Öfke Ölçeği (ÇBÖÖ), öfkenin tekil bir duygu veya davranıştan ziyade, farklı boyutları içeren karmaşık bir yapı olduğunu varsayarak geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Feza Balkaya ve N. H. Şahin tarafından 2003 yılında Türk Psikiyatri Dergisi'nde yayımlanan bu ölçek, bireylerin öfkeyi nasıl deneyimlediklerini, içselleştirdiklerini (öfke-iç) ve dışarı vurduklarını (öfke-dış) ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle klinik ve araştırma ortamlarında öfke yönetimi ve ilişkili psikopatolojilerin incelenmesi için kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır.

Geliştirme çalışması, öfke yapısının daha detaylı anlaşılmasına katkıda bulunarak, geleneksel tek boyutlu öfke ölçümlerinin sorunları hakkında önemli hedeflemiştir. Ölçek, yüksek güvenilirlik ve geçerlik kanıtlarına sahip olup, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öfke, Çok Boyutlu Öfke Ölçeği, Öfke kavramı, Öfke Kontrolü, Psikometrik Özellikler, Geliştirme, Geçerlik.

Yazarlar

Feza Balkaya, N. H. Şahin.

Amaç

Çok Boyutlu Öfke Ölçeği'nin temel amacı, öfkenin hem durum (state) hem de süreli (trait) özelliklerini, ayrıca öfkenin dışavurum biçimlerini (içerme, dışarı vurma ve kontrol etme) ölçebilen, kültürel olarak uygun ve kapsamlı bir ölçüm aracı oluşturmaktır. Bu ölçek, araştırmacılara ve klinisyenlere, öfke düzeylerini ve öfke yönetim stratejilerini detaylı bir şekilde analiz etme imkanı sunar.

Ölçek, özellikle Türk popülasyonunda öfke ile ilişkili psikolojik bozuklukların (örn. anksiyete, depresyon, hipertansiyon) değerlendirilmesinde standart bir araç olarak kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Ölçek, öfke yapısının çok boyutlu bir çerçevede ele almaktadır. Geleneksel olarak öfke, sadece yoğunluk veya şiddet açısından ölçülürken, ÇBÖÖ öfkenin farklı alt bileşenlerini ayrıştırmaktadır. Bu alt bileşenler genellikle şunları içerir:

Öfke Durumu (State Anger): Belli bir anda yaşanan, geçici öfke duygusu.

Sürekli Öfke (Trait Anger): Bireyin genel olarak öfkeyi deneyimleme eğilimi.

Öfke İfade (Anger Expression): Öfkenin dışarıya vurulma şekilleri (Öfke-Dışarı, Öfke-İç, Öfke Kontrolü).

Bu çok boyutlu yaklaşımda, öfkenin sadece bir duygu değil, aynı zamanda bilişsel, fizyolojik ve davranışsal tepkileri içeren karmaşık bir yapı olduğunu vurgular.

Geçerlik

Çok Boyutlu Öfke Ölçeği'nin geçerlik çabaları, ölçeğin amaçladığı psikolojik yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü göstermek üzere yürütülmüştür. Orijinal geliştirme çalışmasında, yapı geçerliği kanıtlanmıştır.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi sonuçları, teorik olarak öngörülen çok boyutlu yapıyı desteklemiştir. Bu, maddelerin farklı öfke bileşenlerine (örn. öfke-iç, öfke-dışarı) ayrıldığını göstermektedir.

Kriter Geçerliliği: Ölçeğin puanları, öfke ile teorik olarak ilişkili olduğu bilinen diğer ölçeklerle (örn. Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği) anlamlı korelasyonlar göstermiştir, bu da ölçeğin diğer kriterlerle uyumlu olduğunu kanıtlamıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve istikrarını değerlendirir. Orijinal çalışmada yüksek düzeyde güvenirlik rapor edilmiştir.

İç Tutarlılık: Ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen katsayılar (genellikle .80'in üzerinde), maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Belirli bir zaman aralığıyla aynı deneklere uygulanan test sonuçlarının korelasyonu, ölçeğin zaman içinde istikrarlı sonuçlar verdiğini kanıtlamıştır.

Faktör Analizi

ÇBÖÖ'nün geliştirilmesi sürecinde temel araç, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak için kullanılan Faktör Analizidir. Bu analiz, öfke kavramının altında yatan gizli boyutları keşfetmeyi sağlar.

Yürütülen Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), maddelerin beklenen teorik alt faktörlere yüklendiğini göstermiştir. Bu faktörler, öfkenin farklı durum ve deneyimleme biçimlerini temsil ederek, ölçeğin çok boyutlu yapısını kesinleştirir.

Araç

Test Türü: Geliştirme / Öz Bildirim Ölçeği

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. (1 = Hiçbir zaman, 5 = Her zaman)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetkinler

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve genel yetkin popülasyonu üzerinde standartlaştırılmıştır.

Test Metodolojisi: Psikometrik geliştirme çalışması, geçerlik ve güvenirlik analizleri ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Feza Balkaya, N. H. Şahin, Çok Boyutlu, Öfke Yönetimi, Psikopatoloji, Klinik Değerlendirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Feza Balkaya

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

Bağımlı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yayın Adresi: Orijinal makalenin yayınlandığı dönemdeki kurumsal adres (Genellikle akademik bir kurum veya üniversite).

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2003 (Yayın yılı).

Şinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve klinik araştırmalarda kullanım için genellikle referans gösterilerek kullanılmaktadır. Ticari kullanım için sorumlu yazar Feza Balkaya ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Ölçeğin temel referansları aşağıdaki gibidir:

Balkaya, F., ve Şahin, N. H. (2003). Çok Boyutlu Öfke Ölçeği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 14(3), 192-202.

Makalenin yayımlandığı dergiye ait link: turkpsikiyatri.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: cok-boyutlu-ofke-olcegi-toad.pdf

Çok Boyutlu Öfke Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynak içeriğinde ölçek maddeleri bulunmamaktadır. Maddelere erişim için yukarıda belirtilen akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.